

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันจันทร์ ที่ ๑๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา และ คณะวิทยากร อ.ธนิต ชื่นสกุล ผศ.อรรณพ หอมจันทร์ อ.คำปิ่น อักษรวิสัย ได้รับเชิญจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและชมรม พุทธศาสน์วังพญาไท เพื่อไปสนทนาธรรมเนื่องในโอกาสวันแม่แห่งชาติ ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๑๐ อาคารพัชรกิติยาภา โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.

การสนทนาธรรมที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในครั้งนี้ ทางเจ้าภาพได้เปลี่ยนสถานที่สนทนาธรรมจากห้องประชุมใหญ่ชั้น ๑๐ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ กลับมายังสถานที่เดิม คือ ห้องประชุมพลโทผ่อง มีคุณเอี่ยม ชั้น ๑๐ อาคารพัชรกิติยาภา ภายในห้องประชุม

แห่งนี้บุเก้านั่งด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดงสด ทำให้ภายในห้องดูสดชื่น สว่างไส และห้องก็มีขนาดพอดีกับท่านที่มาร่วมสนทนาธรรม ดูอบอุ่นดีมากครับ

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำความการสนทนาธรรมบางตอน ซึ่งท่านอาจารย์ได้กล่าวถึงความละเอียดของคำว่า "อนัตตา" มาบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์แก่ทุก ๆ ท่านที่สนใจจะได้อ่านและพิจารณาข้อความแต่ละคำอย่างช้า ๆ ทีละคำ เพื่อประโยชน์คือความเข้าใจจริง ๆ ในคำแต่ละคำที่มีค่านั่น ไม่ใช่การเพียงอ่านผ่านไปโดยเหิน โดยเพียงการอ่านผ่าน ๆ ไปเท่านั้น ทุกท่านย่อมทราบว่า แม้จะได้ฟังความการสนทนาธรรมนี้มาแล้ว แต่การได้มีโอกาสอ่านช้า ๆ ทีละคำ อีกครั้งหนึ่ง จะทำให้มีความเข้าใจที่ละเอียดขึ้นมั่นคงขึ้น

พลโท นายแพทย์กฤษดา ดวงอุไร : กราบเรียนท่านอาจารย์และคณะวิทยากรครับ ธรรมชาติของพระพุทธรูปที่กระผมได้ศึกษา ได้อ่าน ได้ทำความเข้าใจ ไม่ใช่ของง่าย เป็นของซึ่งลึกซึ้งและยาก วันนี้ก็มีคำถามจะเรียนถามอาจารย์เรื่องของโพชฌงค์ ๗ กระผมเข้าใจในแต่ละส่วนของโพชฌงค์ แต่ถ้าทั้งหมดในกลุ่มของโพชฌงค์ ๗ มีไว้เพื่ออะไร ทำอะไร หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ทำไมต้องมี ขออนุญาตเรียนถามอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นธรรมชาติทั้งหมด!! ซึ่งถ้าไม่มีการฟังพระธรรมเลย ก็ไม่สามารถที่จะเข้าใจได้ และไม่ใช่ว่าเราเลยทั้งสิ้น!! ไม่มีใครบอกด้วย พอเกิดมาก็ไม่เห็นมีใครบอกเราเลยว่า นี่ไม่ใช่เรา!! เป็นสิ่งที่มีจริงแต่ละหนึ่ง จนกระทั่งโตมา แล้วแต่ว่าใครมีโอกาสที่จะได้ฟังว่า ธรรมะทั้งหลายเป็นอนัตตา บางคนก็ผ่านไปเลย แต่ว่า ผู้ที่ละเอียด ธรรมะเป็นธรรมะ แล้วก็ก็เป็นอนัตตาด้วย

เพราะฉะนั้น ก็เริ่มมีความมั่นคง ที่สำคัญที่สุดคือ ธรรมะนี้ ฟังแล้วมั่นคง เข้าใจ ไม่เปลี่ยนแปลง จึงสามารถที่จะเพิ่มความเข้าใจขึ้นได้ แต่ถ้าเปลี่ยนแปลง ฟังแล้วก็ยังคิดว่า เราทำได้ หรือเป็นตัวตน ขณะนั้นก็ไม่มั่นคงในความ "เป็นธรรมะ" เพราะฉะนั้น จะไม่เป็น "หนทาง" นำไปสู่ "โพธิปักขิยธรรม" คือธรรมะที่นำไปสู่การรู้แจ้ง อริยสัจธรรม ซึ่งรวมทั้ง "โพชฌงค์" ด้วย!!

...ต้องละเอียดมาก ต้องมั่นคง แม้ถึงเดี๋ยวนี้ "ทุกอย่างเป็นธรรมะ" แต่นี้เป็นดอกไม้ ก็ต้องเริ่มรู้ว่า ขณะที่เป็นดอกไม้นี้ เข้าใจหรือเปล่า? ว่าแท้ที่จริงแล้ว สิ่งที่ปรากฏทางตา เป็นอื่นไม่ได้!! นอกจากเป็น "สิ่งที่ปรากฏทางตา" แต่ "จำ" และ "คิด" ว่าเป็นดอกไม้!!

เพราะฉะนั้น "จำ" ก็เป็นหนึ่งใน "คิด" ก็เป็นหนึ่งใน แต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่ง เกิดดับเร็วมาก แล้วก็ไม่มีใครสามารถที่จะบอกความจริงนี้ได้เลย นอกจาก "ทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า"...

อ.วิชัย :

ท่านอาจารย์ครับ เมื่อช่วงเช้าก็มีคนโทรมาถามความหมายของคำว่า "อนัตตา" ก็ให้ความหมายไปว่า เป็นธรรมะคือไม่ใช่ตัวตน ไม่ได้อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา แล้วก็ปฏิเสธ "อัตตา" ด้วย แต่ดูเหมือนกับเป็น "คำแปล" ของคำว่า "อนัตตา" แต่ว่าการที่จะอบรมปัญญาที่จะเห็นความเป็นอนัตตาจนถึงที่สุด เพราะรู้ว่า การที่จะตรัสรู้ธรรมะก็เป็นธรรมะนั้นเอง โดยที่ก็ไม่ใช่ "ตัวเรา" ที่จะไป "ตรัสรู้" ครับท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ก็ต้องมั่นคง "ทุกอย่าง" ไม่เว้นเลยทั้งสิ้น!! "เป็นธรรมะ" แต่ละคำเปลี่ยนไม่ได้เลย!! คำใดที่ตรัสไว้แล้ว จากการที่ได้ตรัสรู้ ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้!! แต่ผู้ที่ฟัง ต้องเข้าใจจริง ๆ ไม่ละเลยธรรมะ-สิ่งที่มีจริง ต้องเป็นผู้ที่ละเอียดว่า ขณะนี้ อะไรมีจริง? มิฉะนั้นก็ไม่สามารถที่จะเข้าใจความหมายของคำว่า "ธรรมะ" ได้!!

และสิ่งที่มีจริง ก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่อัตตา แต่เป็นอนัตตา!! ยากที่จะเห็นด้วย แต่ว่า ต้องฟัง "แต่ละคำ" แล้วก็พิจารณา "แต่ละคำ" เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเพิ่มความเข้าใจว่า ไม่ใช่เรา มั่นคงขึ้น แต่ยังไม่ถึงการประจักษ์แจ้ง ยังไม่เป็นโพธิปักขิยธรรม

...เพราะฉะนั้น ปัญญามีหลายระดับมาก ตั้งแต่ขั้นฟัง บางคนฟังแล้ว ไม่สนใจ บางคน ฟังแล้วก็คิดเรื่องอื่น ส่วนใหญ่ฟังแล้ว คิดตามที่เคยคิดมาก่อน เพราะฉะนั้น ฟังธรรมะแล้วก็บอกว่าไม่เข้าใจ!! ไม่เข้าใจได้อย่างไร ภาษาไทย คำไหนล่ะที่ไม่เข้าใจ? แต่ว่า

ถ้าถามทีละคำก็บอกว่า เข้าใจทุกคำ แต่มาบอกว่าฟังธรรมะแล้วไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจได้อย่างไร? ธรรมะคือสิ่งที่มีจริง ไม่พูดคำว่า "ธรรมะ" ก็ได้ พูดคำว่า "มีจริง" สิ่งที่มีจริงเดี๋ยวนี้ รู้หรือยังว่า แต่ละหนึ่งนี้ ถ้าไม่เกิดก็ไม่ปรากฏ แค่นี้!!

อ.วิชัย :

กราบท่านอาจารย์ครับ ถ้ากล่าวคำภาษาไทยว่า "เห็น" มีไหม? ทุกคนก็ตอบว่าเห็น แต่ว่า การที่จะกล่าวว่า "เห็น" เป็นธรรมะ เป็นอนาคตา คือ ไม่เข้าใจตรงนี้ครับ

ท่านอาจารย์ :

ถ้าไม่มี "เห็น" ในโลกนี้ตั้งแสนนานมาแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้อะไร? แต่เพราะว่ามี "เห็น" ไม่ใช่เพ็งมี มีมานานแล้ว!! ซึ่งคนก็ไม่รู้ ไม่สนใจเรื่อง "เห็น" เลย เพราะฉะนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้อะไร? ก็ต้องตรัสรู้ "สิ่งที่มีจริง" ซึ่งคนอื่นไม่รู้!! ไม่ต้องไปทำอะไรเลย เดียวนี้ที่กำลังนั่งอยู่นี้ "ไม่รู้" จนกว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้!! แล้วก็ทรงแสดงความจริงของ "สิ่งที่มี" ไม่ต้องไปหาที่ไหน ไม่ต้องเอาเงินไปซื้อ ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น เพียงแต่เดี๋ยวนี้ มีแล้ว!!

แค่ฟังธรรมะ คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ค่อย ๆ เข้าใจแต่ละคำ อย่างมั่นคง ว่า สิ่งที่มีจริงเดี๋ยวนี้ คือ สิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ไม่ได้รู้เรื่องอื่นเลย!! รู้สิ่งที่มีจริง เห็นเดี๋ยวนี้ คิดเดี๋ยวนี้ จำเดี๋ยวนี้ ซึ่งทุกคนไม่สนใจเลย ไปแสวงหาอย่างอื่น คิดว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างอื่น!! แต่ความจริง ตรัสรู้สิ่งที่มีจริงในขณะนี้

ว่า เป็นสิ่งที่มีปัจจัยเกิดขึ้น แล้วก็ดับไป แล้วไม่กลับมาอีกเลย
 แค่นี้!! เป็นสิ่งที่มีจริงเมื่อเกิดขึ้น แล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่กลับมาอีก
 มันคงไหม?

..."เห็น" เดี่ยวนี้มีจริง ต้องเกิด แต่ถ้าไม่มีตา ไม่มีสิ่งที่กระทบตา
 "เห็น" ก็เกิดไม่ได้ เพราะฉะนั้น "เห็น" ก็เป็นธรรมะที่มีจริงหนึ่ง
 "ตา" ก็เป็นธรรมะที่มีจริงหนึ่ง "สิ่งที่ปรากฏ" ซึ่งสามารถกระทบกับ
 ตาเท่านั้น ก็มีจริง เพราะกำลังปรากฏ เมื่อจิตเห็น แต่ละหนึ่ง แต่
 ละหนึ่ง เกิดทั้งนั้น!! ถ้าไม่เกิด ก็ไม่มี!!

แต่ไม่มีใครประจักษ์แจ้งการเกิดขึ้นและดับไป!! แต่การตรัสรู้ก็คือว่า
 การรู้ความจริงของสิ่งแต่ละหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นและดับไป แล้วไม่
 กลับมาอีก "เรา" อยู่ที่ไหน? จะค้ำหรือเปล่า? แยกออกไปแล้วก็
 เป็นแต่ละหนึ่ง ซึ่งไม่เคยสนใจ แต่ความจริงก็กำลังมีเดี๋ยวนี้เอง!!

เห็นไหม? กำลังมี!! แต่ทำไมไม่รู้? "ไม่รู้" ก็มีจริง เป็น "อวิชชา"
 ธรรมะซึ่ง แม้สิ่งนั้นจะปรากฏเฉพาะหน้าก็ไม่ว่า!! เป็นธรรมะที่มีจริง
 แม้อวิชชาไม่ใช่เรา เพราะฉะนั้น ต้องตรงกับคำที่พระสัมมา

สัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ "ธรรมะทั้งหลายเป็นอนัตตา" ทุกคำจากนี้ไป ตลอดอีกสองชั่วโมง ก็คือ "เป็นอนัตตา"

ผศ.อรรถนพ :

กราบท่านอาจารย์ครับ ทำไมคนถึงสนใจตัวเอง สนใจคนอื่น สนใจเรื่อง สนใจสิ่งต่าง ๆ แต่ไม่สนใจ "เห็น" ว่าเป็น "เห็น" แล้วก็สนใจฟังว่าเป็นเห็น

ท่านอาจารย์ :

คำตอบมีคำเดียว "เพราะไม่รู้" รู้หรือ? "เห็น", รู้ "เห็น" หรือ? ก็ไม่รู้ใช่ไหม? ก็หลงยึดถือว่า "เราเห็น" เพราะไม่มีเรา ถ้าเห็นไม่เกิดขึ้น แต่พอเห็นเกิดขึ้น "เราเห็น" เพราะไม่รู้ว่า "เห็น" เกิดขึ้นเห็นแล้วดับไป!! ทั้งหมดตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกภพชาติ!!

เพราะฉะนั้น เพียงคำว่า "ไม่มี แล้วก็มี แล้วก็ไม่เหมือนเดิม" แล้วมีทำไม? มีให้ไม่รู้ มีให้หลงยึดถือว่าเป็นเรา มีให้หลงเข้าใจติดข้องว่าเป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่ความจริง ไม่มี!! แค่คำว่า "ไม่มี" คำเดียว คนที่มีปัญญา คิดอย่างไร? กับคนที่ไม่มีความปัญญา ก็ต่างกันแล้ว!! เพราะฉะนั้น "ไม่มี" นี้ ว่างเปล่าหมดเลย!! แล้วก็มี แล้วก็มีไหม!! เท่านั้นเอง!! ตลอดทุกชาติ!!!

และความจริงก็เป็นอย่างนี้ แต่เดี๋ยวนี้มีสิ่งที่เกิดจากสิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน แล้วก็ดับ โดยไม่รู้เลย เพราะฉะนั้น ทั้งหมดก็คือ "ความไม่รู้" จึงยึดถือว่าเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะว่า สภาพธรรมะเกิดดับเร็วมาก ไม่มีใครรู้การเกิดดับของสิ่งที่กำลังปรากฏเลย ทั้ง ๆ ที่กำลังเกิดดับ นี่คือการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้สิ่งที่มีซึ่งใครก็ไม่รู้ ว่าขณะนี้กำลังเกิดดับ!!! แล้วก็ไม่กลับมาอีก!!!!...

...ชาติก่อนอยู่ไหน? เมื่อวานอยู่ไหน? พรุ่งนี้ ตรงนี้ก็ไม่มีแล้ว!! ยังไม่ถึงพรุ่งนี้ก็หลงมี ยังมีวันนี้อยู่ หลับสนิทเมื่อไหร่ ตื่นขึ้นมา "เรา" ทันทิ!! แต่ว่า ตอนหลับ เราอยู่ไหน? หายไปไหน? "เรา" หายไปไหน? ทำไมหายไปได้? ทำไมไม่มีเรา? ขณะที่หลับสนิท เพราะไม่มีอะไรปรากฏ!! แต่พอมีอะไรปรากฏ ก็เป็นเราหรือเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทันทิ!! ทั้งวัน แล้วก็ไม่มีเราอีก หลับสนิทอีก ไม่มีจริง ๆ เพราะความจริงก็ไม่มี!!!

...แต่ขณะนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ จิต-ธาตุรู้ ยังคงเกิดดับสืบท่อ ดำรงสภาพชาติความเป็นบุคคลนี้ ตั้งแต่เกิด จนกว่าจะสิ้นกรรม!! ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้ไม่มีคนนี้อีกต่อไป คิดดูว่า นั่ง ๆ อยู่อย่างนี้ ไม่มีคนนี้อีกต่อไป เป็นได้ชั่วขณะที่ยังมีอยู่ในโลกนี้เท่านั้น!! อนัตตาหรือเปล่า? มีจริง ๆ ไม่ใช่ไม่มี แต่ "ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของเรา"

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของสมาชิกชมรมพุทธศาสน์วิงปัญญาไท่ทุกท่าน
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

